

Миرون ЯКИМ,

доцент кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)
mjakym@ukr.net

СЛОВНИК ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ УЖИВАНЬ У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ІВАНА ФРАНКА ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО ПОБУДОВИ

У статті розкриті основні принципи створення словника фразеологічних висловів у наукових працях Івана Франка. Представлено короткий огляд праць із цієї проблеми, визначення “фразеологічний вислів” подається як предмет лексикографічних розробок. Роз’яснено особливості опису реєстрованих одиниць, а також місце їх презентації разом із мотивацією для розробки цих одиниць.

Наголошено, що оформлення реєстрової одиниці є одним із складних питань укладання фразеологічного словника; зазначено, що кожен фразеологізм у реєстрі подається у початковій (вихідній) формі, яка визначається співвіднесеністю фразеологічної одиниці з тією чи тією частиною мови.

Ключові слова: фразеологізм, лексикографічна розробка, семантика, ілюстровані приклади, словник ідіом.

Лит. 8.

Myron YAKYM,

Assistant Professor, Department of Ukrainian language Ivan Franko
Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) mjakym@ukr.net

VOCABULARY OF PHRASEOLOGICAL USAGE IN IVAN FRANKO’S RESEARCH AND PRINCIPLES OF ITS FORMATION

In the article the main principles creation of the idiomatic expressions' dictionary of scientific works of Ivan Franko are considered. There is presented a brief review of studies of this problem, the notion of an “idiomatic expression” is defined as the object of a lexicographic elaboration. There also are clarified the peculiarities of description a registred unit, as well as the placement of its presentation together with the motivation for the unit's elaboration.

There, too, the views of the interpretation of the semantics of idiomatic expressions and their exemplification. Design of a registred unit is one of the complicated questions during the phraseological vocabulary formation; each idiomatic expression is presented in its primary form in the registry which is determined with the help of correlation of a phraseological unit with this or that part of speech.

Key words: *idiomatic expression, lexicographic elaboration, entry, semantics, illustrative examples, dictionary article, dictionary of idioms.*

Ref. 8.

Мирон ЯКИМ

*доцент кафедри українського язика Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко
(Украина, Дрогобыч) tjakym@ukr.net*

СЛОВАРЬ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ УПОТРЕБЛЕНИЙ В НАУЧНЫХ РАБОТАХ ИВАНА ФРАНКО И ПРИНЦИПЫ ЕГО ПОСТРОЕНИЯ

В статье раскрыты основные принципы создания словаря фразеологических выражений в научных трудах Ивана Франко. Представлен краткий обзор работ по этой проблеме, определение "фразеологическое выражение" представляется как предмет лексикографических разработок. Разъяснены особенности описания регистрируемых единиц, а также место их презентации вместе с мотивацией для разработки этих единиц.

Отмечено, что оформление регистровой единицы является одним из сложных вопросов составления фразеологического словаря; указано, что каждый фразеологизм в реестре подается в начальной (исходной) форме, определяемой соотносительностью ФЕ с той или иной частью речи.

Ключевые слова: *фразеологизм, лексикографическая разработка, семантика, иллюстрированные примеры, словарь идиом.*

Лит. 8.

Постановка проблеми. Мова, перебуваючи у постійному розвитку, на кожному історичному етапі свого буття збагачується новими виражальними засобами. Джерела запозичення таких засобів різноманітні. Це і внутрішні потенції літературної мови, і засвоєння з мови діалектної, і чужомовні впливи. Вагомий внесок у збагачення її лексичного і фразеологічного потенціалу роблять діячі красного письменства.

Іван Франко, як один із них, широко використовував фразеологізми не тільки в художній і публіцистичній, а й науковій спадщині.

Аналіз досліджень. Лексикографічною розробкою художньої спадщини Каменяра тривалий час займалася група учених під керівництвом професора Івана Ковалика. Останнім було розроблено наукові основи укладання і побудови Словника мови художніх творів Івана Франка [2; 3]. На цій науковій базі лінгвістами Львівського національного університету ім. Івана Франка та відділення мови Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України укладено словопоказчик

“Лексика поетичних творів Івана Франка” [4]. Як зазначає у вступному слові до цього видання доктор філології Іван Денисюк, це лише перша фаза, етюд до створення великого лексикону. А він справді багатющий. За твердженням авторів цієї праці, тільки поетичне мовлення автора “Каменярів” містить понад 35 тисяч слів. Розумілося, що при укладанні лексикону розроблятимуться і фразеологічні одиниці. На жаль, мрія 40-літньої давності професора Івана Ковалика й досі не втілена у життя.

Не аналізуватимемо тут причин такого стану справ, однак зазначимо, що за цей час не велася практично жодна робота з фразеографічної інтерпретації спадщини Івана Франка. Тому при задумі створення Словника фразеологічних уживань у наукових працях нашого великого земляка ми відчували і велику відповідальність не тільки перед світлою пам’яттю самого автора творів, а й основоположника лексикографічного франкознавства професора Івана Ковалика, і – не менш важливе – великий обов’язок довести цю роботу до логічного завершення. Ми добре пам’ятаємо слова, що така робота може бути здійснена тільки **колективом** лексикографів і **великим допоміжним лаборантським складом** [3: 5]. Крім того, укладачі повинні володіти науковим мистецтвом у тлумаченні лексичного значення слів, у науковій систематизації значень лексем, у вичерпній їх граматичній характеристиці, і – головне – у лінгвістичному аналізі художньої функції слова [3, 3].

Не можна сказати, що фраземіка творів Івана Франка не розроблялася цілком. Дешиця її була представлена у “Словнику української мови” в 11-ти томах, академічних фразеологічних словниках української мови [6; 7]. Але окремої фразеографічної роботи з цієї проблематики досі немає.

Своє перше слово щодо фразеографічної інтерпретації наукової спадщини Івана Франка ми сказали у Києві на конференції з питань франкознавства у 2002 році [5: 376 – 380]. Основні засади, викладені у цій статті, зберігаються, набувши деякого уточнення й розвитку [6, 785 – 793]. Інші положення з’явилися у процесі праці над самою обробкою фразеологічного матеріалу і тому потребують публічного зголошення.

Виклад основного матеріалу. Фразеологізм, на нашу думку, це така відтворювана конотативно-номінативна одиниця, яка характеризується традиційною стійкістю компонентів, що втрачають свою лексичну самостійність і, зазнаючи переосмислення, виражають цілісне фразеологічне значення, має набір морфологічних ознак, що дозволяє співвіднести її з тою чи тою частиною мови, а також виступає членом речення. Лише такі стійкі словосполучення, які характеризуються названими вище ознаками, є об’єктом аналізу і складатимуть реєстріву частину

словника. З огляду на це до реєстру не включені сталі словосполучення, у яких компоненти зберігають лексичну самостійність (*наживати ворогів*), прислів'я, приказки тощо [детальніше див.: 5, 377].

«Оформлення реєстрової одиниці, – як слушно зауважують автори Словника фразеологізмів української мови, – становить одне із складних питань укладання фразеологічного словника» [7, 5]. Кожен фразеологізм у реєстрі подається у початковій, або як ще кажуть, у вихідній формі, яка визначається співвіднесеністю ФО з тією чи тією частиною мови. Для іменникових (субстантивних) одиниць такою формою є та, у якій граматично опорний компонент – здебільшого іменник – ужито у називному відмінку однини (напр.: *альфа і омега*: ...тоді на Русі розцвітало ярмаркове життя, альфою і омегою якого була розпуста, азартні ігри і пияцтво [44/1-463]; *козячий скік*: Повторяю, з нашою темою ся парость оповідань (...) вірувань та ворожень не має нічого спільного. Раз попавши на неї, д. Яворський (...) зараз же і поховзнувся на безплідне поле загальнолюдської етнології (...). А розвідка могла дуже легко обійтися без того козячого скоку [36-39]). Якщо іменникові фразеологізми вживаються тільки у множині, то для них початковою формою є називний відмінок множини за граматично основним компонентом (*цісарські очі, вуха і руки*: Урядники були, так сказати, цісарськими очима, вухами і руками... [44/2-496]).

Прикметникові (ад'єктивні) фразеологізми подаються у формі, де граматично опорний прикметниковий компонент є у називному відмінку однини чоловічого роду (напр.: *багатіший на слова*: Додаємо до того спостереження, що І. "Еніт" значно багатіша на слова і на стилістичні прикраси [34-343]). Якщо прикметниковий фразеологізм не фіксується в однині, то він подається за формою називного відмінка множини: *перші й останні*: ...якраз його брати, Святослав і Володимир, перші й останні організували систематичні походи на половців [40-188]. Ті прикметникові фраземи, які вживаються у наукових працях в єдиній незмінній формі, подаються у цій же незмінній формі (напр.: *гарячого серця*: ...спосібний, гарячого серця і великою енергією обдарований, він усі свої сили, всі свої засоби посвятив для других[46/1-66]; *старої "доброї" марки*: Ну, живуть іще в Україні патріоти старої "доброї" марки! [37-421]).

Дієслівні (вербальні) фразеологізми оформлюються за такими правилами. Якщо граматично опорний дієслівний компонент є фінітним, то ФО наводиться у реєстрі за формою інфінітива: *займати широке місце*: ...обік пісень справді народних широке місце займали популярні

вірші відомих авторів [41-273]; сушити голову: Яке було те подружжя людей, спарованих серед таких обставин, тим давній драматург не сушить собі голови [33-211]. Дієслівні формально незмінні фразеологізми будь-якої структури подаються у цій незмінній формі (напр.: *і не в голові було: Брали ж бо ся за неї люди, котрим і не в голові було, що література може ... стояти в зв'язі з суспільністю [33-368]*). У вербальній фраземі, що за структурою співвідносна з двоскладним реченням, дієслівний компонент подається або в теперішньому часі 3-ої особи однини (якщо вид недоконаний), або в минулому чи майбутньому часі (якщо вид доконаний): *Бог святий знає: Зачим понадобилося Ом(елянові) Ог(оновському) розказувати народові про Пантелеймона, і зачим понадобиться народові читати се оповідання, се хіба Бог святий знає[26-205]; мода пішла: Від кінця XVIII в. пішла в Німеччині мода на біографічні лексикони...[40-14]; біда притисне: Патріотизм німців ... тоді лиш будиться і сильно ділає, коли їх самих біда притисне [26-27].* Форми граматичної категорії часу відображаються не в реєстровій, а в ілюстративній частині.

Прислівникові (адвербіальні) і вигуківі (інтер'єктивні) фразеологізми подаються у своїх єдиних незмінних формах: *в чотири очі: ... він хіба в чотири очі признається доброму приятелю, що він русин [44/2-623]; в щасливій хвилі: Поетичне слово, сказане в щасливій хвилі при якійсь одній нагоді (...), може кинути ясне світло на справи, про які поет і не думав... [43-383]; брате мій: Раз побачив Абу Нувас у мечеті чоловіка з брудним лицем, який просив у Бога прощення своїх гріхів. "Ах, брате мій, – промовив він, – чому ж ти не просиши до пекла задля отсього свого брудного лица?" [39, 55-56].*

Фразеологізми у реєстрі пропонованого Словника подаються за алфавітом з урахуванням усіх компонентів, у тому числі факультативних. Місце опрацювання фразеологізму і його подання в реєстровій частині залежить від структури останнього та формальної ознаки опорного компонента. У фраземах із структурою підрядного словосполучення розробка і подання здійснюється при граматично опорному компонентові (*мати голос* при компонентові *мати*, *в тяжкій хвилі* – при *хвилі*, *по якій годині* – при *годині*). При інших, граматично не опорних компонентах цього ж фразеологізму подається тільки ФО із відсиланням на місце її повного лексикографічного опрацювання. Такий принцип застосовується і тоді, коли у складі ФО є числівниковий компонент.

Якщо фразема має структуру сурядного словосполучення, то вона піддається фразеографічній інтерпретації при першому за порядком

компонентів (*альфа і омега* при компонентів *альфа*, *ні сват ні брат* – при компонентів *сват*).

Якщо дієслівний компонент ФО виступає у формі дієприкметника чи дієприслівника, то така одиниця не виноситься окремо в реєстр, а подається у кінці статті, де це дієслово є фінітним: *махнути рукою ... махнувши рукою: Але в кінці, махнувши рукою, став коло директорського столика і почав переглядати папери ... [46/1-70]*.

Опорні слова подаються за зовнішнім і внутрішнім алфавітом із збереженням тих засад, що і в академічному фраземнику 2003 року [8, 10 – 11].

Кожна реєстрова фразема семантично інтерпретується. При тлумаченні значення ми дотримуємося загалом тих настанов, які має на сьогодні у своєму розпорядженні теорія української фразеології. Зокрема, ми брали до уваги настанови, висловлені Вірою Білоноженко у монографії «Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів» [1, 44 – 82] й авторами академічного фраземника 2003 року [8, 11]. Суть семантичного тлумачення полягає в тому, що форма його зумовлена співвіднесеністю кожної окремої одиниці з певною частиною мови. Так, значення іменникової ФО інтерпретується через іменникову формулу, тобто іменник у складі пояснення значення є домінантою (*перші акорди* – “*початки чого-небудь*”, *біжуча хвиля* – “*сьогодення*”, *суспільні слимаки* – “*приспосованці до будь-якої влади*”). Прикметникова фраземіка тлумачиться через прикметникову формулу (*скутий на слова* – “*лаконічний, небагатослівний, стислий у висловленні думки*”), дієслівна – дієслівну” (*мати мужнього духа* – “*відзначатися хоробрістю*”, *ставити справу ребром* – “*робити щось з винятковою гостротою, заявляти про щось відверто, принципово, з усією рішучістю*”), прислівникова – прислівникову (*одна-однісінька* – «*єдина*» *мертвецьким сном* – “*дуже міцно*”, *з тяжкою бідю* – “*важко, з великими труднощами*”).

Вигуківі фразеологічні одиниці пояснюються описово (напр.: *мій Боже* – “*уживається для вираження захоплення, розпачу, відчаю*”. – *Мій Боже, чи то мало в нас роботи? Розвиваємося, політикуємо, займаємося штукою, театром, археологією [44/1-459]*).

Фразеологізми так званої незамкненої структури [детальніше про це див.: 1, 78 – 82] тлумачаться через перебудову всього речення, в якому вони вжити, із словами “*хто-небудь...*”, “*що-небудь...*” (напр.: *прийшла охота* – “*У кого-небудь з’являється якесь бажання, комусь хочеться щось здійснити. – Ну, що би сказали німці, або поляки, або чехи, коли б якому червонорусові прийшла охота з такими претензіями в їх літературу?*”[33-74]; *пішли слухи* – “*Що-небудь стало відомо*

комусь”. – ...в Галичині пішли перші слухи про скасування панщини... [44/2-526]).

Джерельною базою фразеологічного корпусу Словника є тексти наукових праць Івана Франка, вміщених у п'ятдесятитомному зібранні його творів. Усвідомлюємо, що з огляду на їх коректування відповідно до вимог того часу, ці тексти не є найнадійнішим джерелом для виявлення саме Франкового фраземікону, та й далеко не вся наукова спадщина увійшла до цього видання. Розуміємо усю важливість зіставлення з рукописними відповідниками, хоч для двох-трьох людей це завдання є непосильним. І все ж ми зупинилися на цьому зібранні насамперед через доступність текстів, а також реальну можливість довершити розпочату справу.

Оскільки фраземник, за нашим задумом, мав би називатися «Словником фразеологічних уживань...», то зі зрозумілих причин ми намагаємося в ілюстративній частині подати усю сукупність контекстів, у яких виступає та чи інша фразеологічна одиниця. Це дасть можливість не тільки виявити семантичні і стилістичні нюанси, а й простежити щільність фразеологічного наповнення наукових текстів [напр.: МАСА: велика (величезна, значна, страшена, така, ціла) маса. Дуже багато чогось. *Власне з цього погляду, полишеного без уваги д.Ключевським, він розбирає цілу масу північних житій ... (34-420). В російських, а особливо столичних бібліотеках зібрана така маса старих слов'янських рукописів, а в них така маса прецікавих і досі не використаних пам'яток, що ніякий славіст (...) не сміє ігнорувати їх (34-431). ...знайдемо в "Енеїді" розсіпану цілу масу деталей, що виявляють у авторі дуже щільного і швидкого обсерватора... (34-453). Навпаки, тепер наче міх розв'язався, і він почав плодити велику масу такої самої мертвеччини (35-71). Не диво, що ті часи полишили нам величезну масу писань того роду... (35-150). Нема сумніву, що серед великої маси нагромаджених деталей знайдеться немало помилок... (35-351)]. До обстеження не включаємо не-авторські україномовні переклади тих праць, які Іван Франко написав чужомовно. Усі ілюстрації подаємо послідовно за томами. Власний пропуск частини контексту передаємо трьома крапками у круглих дужках [напр.: БРАТИ: старші браті. Суспільна знать. *В краї, де найкомпетентніші громадські уста проголошують тезу про довір'я народу до суспільних верхів, де народ виявляє це довір'я виборами до сейму, (...) горнеться до старших братів у "народних гуртках" (...) – в цьому краї якесь нововведення до шляхового закону може раптом порушити згаданий зразковий спокій і порядок... (44/1-510)].**

Для доповнення, уточнення, деталізування цитати-ілюстрації, кращого розуміння змісту речення і фразеологізму у квадратних дужках наводяться слова чи словосполучення з іншого контексту: [Данило Мордовець] *писав велику масу по-московськи і опублікував тою мовою більше як 100 томів праць (36-43).*

Паспортизація ілюстративного матеріалу подається у круглих дужках із зазначенням тому і сторінки, звідки виписано фразеологізм та його контекст.

ФРАГМЕНТ МАТЕРІАЛІВ «СЛОВНИКА...»

-А-

АВАНТЮРУ: вдатися в авантюру. *Див.* вдатися.

АВГІСВУ: вичистити авгієву стайню. *Див.* вичистити.

АДАМА: від Адама і Єви. Дуже здалека, з самого початку. *Бартек толкує їм*

«по писанію» від Адама і Єви історію народин Ісусових (36-263).

АДОВА: Адова твердиня. *Див.* твердиня.

АКОРДИ: перші акорди. Початки чого-небудь. *Чуємо глухі відгуки якихось суперечок, якихось антагонізмів, яких перші акорди чули ми вже в канонічних Діяннях та в листах ап. Павла, але ясних, виразних звісток нема (38-171).*

АЛАРМ: загрубити на аларм. *Див.* загрубити.

АЛЬФА: альфа і омега, книжн., чого. Основа, зміст, суть чого-небудь. *...тоді на Русі розцвітало ярмаркове життя, альфою і омегою якого була розпуста, азартні ігри і пияцтво (44/1-463).*

АМЕРИКУ: відкривати Америку. *Див.* Америку.

АНАФЕМУ: кидати анафему. *Див.* кидати.

АНГЕЛІВ: віддавати душу в руки ангелів. *Див.* віддавати.

АНГЕЛЬСЬКА: ангельська невинність. *Див.* невинність.

АРГОВИМ: арговим оком. *Див.* оком.

АРГУМЕНТИ: входити в аргументи. *Див.* входити.

АРГУСОВІ: Аргусові очі. *Див.* очі.

АРЕНУ: виводити на арену. *Див.* виводити.

АРМАТА: армата убієнія, книжн. Засіб застереження, розправи, знищення. *Теорія ся справді зовсім оригінальна ..., може вона служити «арматою убієнія» і відстрашуючим приміром! (45-297).*

АРМІЯ: резервова армія. Група людей без визначеного роду занять. *Великі міста і ті багаті «резервові армії» жінок, вибитих із натуральної колії, дають їм до сього багато нагоди (45-297).*

АРХІВ: віддавати в архів. *Див.* віддавати.

АРХІВНИЙ: архівний міль. *Див.* міль.

АРШИН: не підходити під аршин. *Див.* підходити.

філістерський аршин. Обивательське порівняння. У *«Заспіві»* наш автор енергійно протестує проти тих філістерських аршинів (33-191).

АХИ: охи та ахи. *Див.* охи.

-Б-

БАБА: Ірод-баба. Зла жінка. *Що значать усі ті дотепи про тецу, про пантофлярів, про Ірод-баб(45-297).*

і баба і ціла громада. Будь-хто, усі. *Як буде десять різних властей і невластей надzorувати ..., як то кажуть, і баба і ціла громада, то ... до ладу не дійде (46/II-113).*

БАБАЯ: як дитина бабая. *Див.* дитина.

БАВИТИСЯ: бавитися в критика. Робити невдалу спробу критикувати. *Автор супроти цього оповідання бавиться в критика і каже: «Те, що передають про увільнення Матвія і вздоровлення його очей, помоему, не заслуговує на віру» (38-234).*

БАГАТА: багата китиця. *Див.* китиця.

БАГАТЕ: багате жниво. *Див.* жниво.

БАГАТО: багато води упливло. Щось відбувалося дуже давно, минуло багато часу з якоїсь пори. *Багато води упливло за той час і багато дечого змінилося на Україні (35-402).*

багато диму, а огню мало. Не вартісна розмови подія. *Коби лиш все те було правда, коби лиш в тім не було багато диму, а огню мало (44/I-207).*

БАГАТСТВА: дійти до багатства. *Див.* дійти.

БАГАТШИЙ: багатший на слова. Докладніший. *Додаємо до того спостереження, що І. «Еніт» значно багатша на слова і на стилістичні прикраси (34-343).*

БАГНА: витягти з багна. *Див.* витягти.

БАЙКА: стара байка. Щось давно відоме; неправда. *Правда, звісна польська поговорка «szlachcic na zagrodzie – rowny wojewodzie» була вже й тоді старою байкою (46-181).*

БАЛАКАТИ: нема що й балакати. Щось є неможливим, нереальним. *Про те, щоб ведмедівська попівна справді «з коней повалила» сімсот яничарів, нема, розуміється, що й балакати (42-292).*

БАНЬКИ: милянні баньки. Щось ненадійне, тимчасове, несправжне. *Та ми можемо без вагання сказати, що все те милянні баньки. Бо ж із позичених грошей край не мав би нічого ані на один рік (44/II-242).*

пускати баньки. *Див.* пускати.

БАРАБАН: бити в барабан. *Див.* бити.

БАРДИ: барди нації. Національні співці; герої, що формують націю. *Великі барди нації замовкли, далі зійшли в могилу, еміграційна поезія застихла. Озиваються нові голоси в краї, на ґрунті (31-388).*

БАТЬКИ: духовні батьки. Натхненники, основники чогось. *Адже ж його самого можна назвати одним із чільних духовних батьків того живого і плідного руху (31-336).*

батьки народу. Керівники, вожді. *Цей факт ... кидає дивне світло на наших батьків народу (44/1-21).*

БАЧИТИ: не бачити на очі. Бути незнайомим з ким-, чим-небудь. *На яких основах опирається характеристика афонського монаха, котрий в часі, коли се писав, уже щонайменше 10 літ не був в Южній Русі і нічого сього, що пише, певно, на очі не бачив! (30-65).*

БИСТРЕ: бистре око. *Див. око.*

БІЛЬШЕ: більше-менше. Приблизно. *Громадські шпихліри закладаю у нас більше-менше аж до р. 1820... (44/2-181).*

не більше й не менше. Якраз, рівно стільки, скільки треба. *Аж 1890 р. (...) Стефан Буцинський невідомо на якій підставі відкрив у балагулиці глибше ядро, рід конспірації, що мала метою не більше й не менше як емансипацію селян та піднесення серед них освіти (35-127).*

БОРЗІ: на борзі. Нашвидкуруч. *В р. 1881, окрім календаря, справоздання та на борзі склеєної Володимиром Шухевичем читаночки “для малих і старих” п(ід) з(аголовком) “Веснянки”, не вийшло нічого (41-446).*

БОЯТИСЯ: боятися денного світла. Не бажати оприлюднення, виявлення. *...ті справи звичайно трактуються так, немовби боялися денного світла (38-516).*

БРАТИ: “молодші браті”. Дрібна шляхта. *...між тим рухливіші мазури, здецидовані на еміграцію до Америки, мають і енергію, і гроші. З енергії надіється банкрутуючий шляхтич витворення нової мазурської шляхти на Русі (...), а гроші тих “молодших братей” стають також в пригоді “старшій братії” (44/1-403).*

старші браті. Суспільна знать. *В краї, де найкомпетентніші громадські уста проголошують тезу про довір'я народу до суспільних верхів, де народ виявляє це довір'я виборами до сейму, (...) горнеться до старших братів у “народних гуртках” (...) – в цьому краї якийсь наводження до шляхового закону може раптом порушити згаданий зразковий спокій і порядок... (44/1-510).*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоноженко В.М., Гнатюк І.С. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. – К., 1989.
2. Ковалик І. Принципи укладання Словника мови творів І. Я. Франка // Українське літературознавство. – Львів, 1968. – Вип.5. – С.174–183.
3. Ковалик І. Наукові філологічні основи укладання і побудови Словника мови художніх творів Івана Франка // Українське літературознавство. – Львів, 1972. – Вип.17. – С.3–8.
4. Ковалик І., Ощипко І., Полога Л. Лексика поетичних творів Івана Франка. – Львів, 1990.
5. Пілько О., Яким М. Фразеографічна розробка наукової спадщини І.Франка // Літературознавчі студії. – Вип. 2. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – С. 376–380.
6. Яким Мирон, Пілько Орест. Принципи укладання словника фразеологічних уживань у наукових працях Івана Франка // Франкознавчі студії. Збірник наукових праць. – Вип. четвертий / [Є.Пшеничний (гол.ред.), Л.Винар та ін.] – Дрогобич : Коло, 2007. – С. 785–893.
7. Фразеологічний словник української мови / [Укладачі В.М.Білоноженко, В.О.Винник, І.С.Гнатюк та ін.] – У 2-х книгах. – К., 1993.
8. Словник фразеологізмів української мови / [Відповід. редактор В.О.Винник] – К., 2003.

REFERENCES

1. Bilonozhenko V.M., Hnatiuk I.S. Funktionsuvannya ta leksykohrafichna rozrobka ukrainskykh frazeolohizmiv. – K. 1989.
2. Kovalyk I. Pryntsyvy ukladannya Slovnyka movy tvoriv I. Ya. Franka // Ukrainske literaturoznavstvo. – Lviv, 1968. – Vyp. 5.- S. 174–183.
3. Kovalyk I. Naukovi filolohichni osnovy ukladannya i pobudovy Slovnyka movy khudozhnikh tvoriv Ivana Franka // Ukrainske literaturoznavstvo. – Lviv, 1972. – Vyp. 17. – S. 3–8.
4. Kovalyk I., Oshchypko I., Poliuha L. Leksyka poetychnykh tvoriv Ivana Franka. – Lviv, 1990.
5. Pilko O., Yakym M. Frazehrafichna rozrobka naukovoї spadshchyny I.Franka // Literaturoznavchi studii. – Vyp. 2. – K.: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr “Kyivskiyi universytet”, 2002. – S. 376–380.
6. Yakym Myron, Pilko Orest. Pryntsyvy ukladannya slovnyka frazeolohichnykh uzhyvan u naukovykh pratsiakh Ivana Franka // Frankoznavchi studii. Zbirnyk naukovykh prats. – Vyp. chetvertyi / [Ye. Pshenychnyi (hol. red.), L. Vynar ta in.] – Drohobych: Kolo, 2007. – S. 785–893.
7. Frazehkohichnyi slovnyk ukrainskoi movy / [Ukladachi V.M. Bilonozhenko, V.O.Vynnyk, I.S.Hnatiuk ta in.] – U 2-kh knykhakh. – K. 1993.
8. Slovnyk frazeolohizmiv ukrainskoi movy / [Vidpovid. redactor V.O.Vynnyk] – K., 2003.